

RECUNOAȘTEREA – MODALITATE DE REDOBÂNDIRE A CETĂȚENIEI

RECOGNITION – MODALITY OF CITIZENSHIP REGAINING

Ruslan DELEANU,

doctorand,

Universitatea de Stat din Moldova

Abstract

In this communication we will outline the legal modalities and consequences of acquiring citizenship through recognition in general and the regaining of citizenship through recognition in particular.

Key-words: *citizenship, permanent connection, acquiring, regaining, recognition.*

În fond, cetățenia reprezintă „condiția juridică” sau „statutul” [1] unei persoane care are calitatea de cetățenie. În același timp doctrina constituțională definește însăși noțiunea cetățenie. Așa într-o accepție, pe care o împărtășim, cetățenia este „acea calitate a persoanei fizice, ce exprimă legătura politico-juridică permanentă nelimitată în timp și spațiu dintre această persoană fizică și statul respectiv, atribuind plenitudinea de drepturi și obligații reciproce stabilite de Constituție și legi” [2].

În studiul de față ne vom axa doar pe „legătura politico-juridică permanentă nelimitată în timp și spațiu dintre o persoană fizică și statul respectiv” și, chiar sub acest aspect, doar cum această legătură se stabilește, ia naștere. Adică temeurile de fapt și de drept de dobândire, păstrare și redobândire a cetățeniei.

În mod special ne preocupă modalitatea dobândirii cetățeniei prin recunoaștere și, în deosebi, „redobândirea cetățeniei prin recunoaștere – particularități legale și legitime”.

Reglementările internaționale, regionale și de drept intern aplică principiul unanim recunoscut potrivit căruia „orice individ are dreptul la o cetățenie” [3]. În principiu cetățenia se dobândește „numai în condițiile prevăzute de legea organică (art.10, alin.(1) din Constituție) în baza următoarelor moduri: a) prin naștere; b) recunoaștere; c) adopție: de redobândire; e) naturalizare; f) în temeiul acordurilor internaționale la care Republica Moldova este parte” [4].

I. Recunoașterea. Vom expune pentru început dobândirea cetățeniei prin recunoaștere. Studiul selectiv asupra legilor cetățeniei privind recunoașterea ne-a permis a identifica trei situații de abordări în funcție de statutul statului respectiv și, anume:

- a) state care și-au proclamat independența și au format state noi;
- b) state care și-au redobândit independența;
- c) state care și-au reglementat cetățenia prin noi legi.

A. State care și-au proclamat independența și au creat state noi. Aici am inclus Statele Unite ale Americii, Republica Moldova și Ucraina.

După proclamarea independenței, 4 iulie 1776. Conform legii SUA din 1779 cetățenia se dobândește:

- a) *Cetățenia de origine* - toți oamenii albi, născuți pe teritoriul acestei comunități și persoanele care au locuit acolo timp de doi ani până la adoptarea legii respective;
- b) *Prin apartenență de stat:* „ - persoanele născute pe teritoriul posesiunilor externe ale SUA; persoanele care s-au născut în afara teritoriului și posesiunilor externe ale SUA; persoanele care posedă apartenența de stat, dar nu cetățenia SUA și care până la nașterea copilului aveau domiciliu în SUA sau pe teritoriul posesiunilor externe americane”.
- c) *Naturalizarea.* Americanii naturalizați trebuiau să-și declare la judecată intenția de a se stabili cu traiul în SUA și să depună jurământ de devotament [5].

Republica Moldova prin Legea din 05.06.1991 a recunoscut în calitate de cetățeni următoarele persoane:

1. Persoanele care, până la 28 iunie 1940, au locuit pe teritoriul Basarabiei, nordului Bucovinei, ținutului Herța și R.A.S.S.M. și urmașii lor, dacă la data adoptării prezentei Legi domiciliu pe teritoriul Republicii Moldova.

2. Persoanele care s-au născut pe teritoriul republicii sau măcar unul din părinți, bunei s-a născut pe teritoriul sus-numit și dacă nu sunt cetățeni ai altui stat.

3. Persoanele căsătorite, până la 23 iunie 1990, cu cetățeni ai Republicii Moldova sau cu urmași ai acestora și persoanele care s-au reîntors în țară la apelul Președintelui Republicii Moldova sau al Guvernului Republicii.

4. Alte persoane care, până la adoptarea Declarației de Suveranitate a Republicii Moldova, inclusiv data adoptării ei, 23 iunie 1990, au avut loc de trai permanent pe teritoriul Republicii Moldova și loc permanent de muncă sau o altă sursă legală de existență. Aceste persoane se vor decide singure referitor la cetățenie timp de un an de zile.

5. Persoanele care au dobândit cetățenia Republicii Moldova în conformitate cu prezenta lege” [6].

Legea din 2000 a simplificat prevederile legii anterioare. În baza acestui temei, menționează I.Guceac – dobândesc calitatea de cetățeni ai Republicii Moldova persoanele care „au dobândit și a păstrat această cetățenie potrivit legislației anterioare, precum și persoanele care au dobândit cetățenia conform prezentei Legi” [7].

La fel sunt recunoscuți cetățeni ai Republicii Moldova:

a) persoanele născute pe teritoriul Republicii Moldova sau persoanele care au avut unul dintre părinți sau bunei născuți pe teritoriul numit;

b) persoanele care până la 28 iunie 1940 au locuit în Basarabia, în Nordul Bucovinei, în Ținutul Herța și RASSM, urmașii lor, dacă domiciliază în mod legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova;

c) persoanele deportate sau refugiate de pe teritoriul Republicii Moldova începând cu 28 iunie 1940, precum și urmașii lor” [8].

Legea cu privire la cetățenia Ucrainei a recunoscut cetățenii:

- persoanele care la momentul intrării în vigoare a prezentei Legi locuiau în Ucraina, independent de proveniență, aparență de rasă și naționalitate, de gen, studii, limbă, viziuni politice, convingeri religioase, de genul și caracterul activității, care n-au cetățenia altor state și nu se opun contra dobândirii cetățeniei Ucrainei;
- persoanele care susțin orânduirea de stat, își satisfac serviciul militar sau studiază peste hotarele Ucrainei, în condițiile în care s-a născut sau au dovedit că au domiciliat în permanență pe teritoriul ei, nu posedă cetățenia altor state și nu mai târziu decât intrarea în vigoare a prezentei legi au manifestat dorința de a deveni cetățeni ai Ucrainei;
- persoane care au dobândit cetățenia Ucrainei în corespundere cu prezenta Lege [9].

Condiții:

- I.** a) locuiau pe teritoriu; b) nu posedau cetățenia altor state; c) nu refuză să dobândească cetățenia Ucrainei.
- II.** a) susțin statul dar sunt peste hotare, s-au născut sau au domiciliat în permanență pe teritoriul Ucrainei; b) nu posedă cetățenia altor state. Toate aceste persoane trebuie până la intrarea legii în vigoare să-și manifeste dorința de a dobândi cetățenia
- III.** Tradițional – cei care au dobândit cetățenia în baza Legii adoptate.

B. State care și-au redobândit independența

Legea cu privire la cetățenia Lituaniei

Până la ocupație a fost stat independent și avea propria Lege cu privire la cetățenie. După proclamarea independenței a adoptat Legea.

Condiții Art.(1):

- persoanele care au posedat cetățenia Republicii Lituaniene, copiii și nepoții lor, precum și alte persoane care până la 15 iunie 1940 au fost locuitori permanenți ai prezentei Lituanii,

copiii și nepoții lor, domiciliați permanent pe teritoriul Lituaniei;

- persoanele care au domiciliat permanent în Lituania, dacă ei înșiși s-au născut sau au dovedit că măcar unul din părinți, bunelul ori bunica s-au născut pe teritoriul Lituaniei și dacă ai nu posedă cetățenia altui stat;
- alte persoane care în ziua intrării în vigoare a prezentei Legi au locuit în permanență pe teritoriul republicii, având loc de lucru permanent sau u sursă egală de existență permanentă.

Persoanele respective timp de doi ani din ziua intrării în vigoare a prezentei Legi se autodetermină liber în sensul cetățeniei:

- persoanele care au dobândit cetățenia Lituaniei în conformitate cu prezenta Lege.

Rusia. Legea recunoaște în calitate de cetățeni:

„- toți cetățenii fostei URSS, locuitori permanenți pe teritoriul RSFSR, din ziua intrării în vigoare a prezentei legi, dacă timp *de un an* din ziua respectivă își vor exprima dorința de a dobândi cetățenia Federației Ruse;

- persoanele născute la 30 decembrie 1922 și mai târziu, care și-au pierdut cetățenia URSS, sunt considerate ca având cetățenia de origine a Federației Ruse dacă s-au născut pe teritoriul RSFSR sau măcar unul din părinți la momentul nașterii copilului a fost cetățean al URSS și a domiciliat pe teritoriul RSFSR”. Prin teritoriul RSFSR, în cazul dat se are în vedere teritoriul Federației Ruse la data nașterii lor (art.13).

C. State care și-au reglementat cetățenia prin noi legi (recunoașterea clasică)

a. Marea Britanie

În **Marea Britanie** sunt cetățeni ai Regatului Unit și coloniilor sunt persoane care au fost desemnate prin termenul respectiv conform Legii din anul 1948, precum și cetățenii Marii Britanii, cetățenii teritoriilor britanice dependente și cetățenii teritoriilor britanice de peste mări.

Franța. Legea franceză recunoaște două temeuri de dobândire a cetățeniei:

- a) de origine;
- b) dobândită.

A. Cetățenia de origine. Rezultă din nașterea în Franța și din filiația franceză.

Cetățenia franceză prin naștere o dobândește „copilul legitim sau natural născut în Franța, atunci când unul dintre părinții săi este născut aici. Iar în virtutea filiației, copilul dobândește cetățenia franceză” „copilul legitim sau natural care are cel puțin unul dintre părinți francezi” [10].

B. Cetățenia dobândită

- a) nașterii în Franța;
- b) căsătoriei cu o persoană de cetățenie franceză;
- c) prin naturalizare

Art.44 din Codul naționalității (Legea cetățeniei) stabilește că devine cetățean francez persoana care:

„- a atins majoratul, s-a născut în Franța și care domiciliază aici ultimii ani înainte de majorat;

- după șase luni de căsnicie, poate deveni cetățean francez persoana care a încheiat o căsătorie cu un soț de cetățenie franceză;
- pentru acordare la cerere (naturalizare) străinul depune o cerere care mai apoi devine obiectul unui decret guvernamental de naturalizare. Deci, în cazul dat decizia aparține guvernului francez care poate acorda sau refuza acordarea cetățeniei”.

II. Redobândirea cetățeniei

Cetățenia, prevede în mod special acest drept prin stipulările în conformitate cu care statele trebuie să prevadă „reintegrarea în cetățenia sa a persoanelor care au posedat-o, care domiciliază legal și obișnuit pe teritoriul său”. În acest context statele prin reglementările lor interne stabilesc clar condițiile în care persoana își poate redobândi cetățenia pe care a posedat-o anterior, din diferite pricini a pierdut-o subiective, renunțare.

Așa potrivit art.16 din Lege persoana care a avut anterior cetățenia Republicii Moldova o poate redobândi la cerere. De menționat că „legea nu condiționează redobândirea cetățeniei de

revenirea cu domiciliu legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova” [11].

Legea română condiționează însă repatrierea în calitate de condiție a redobândirii cetățeniei. Așa persoana care a pierdut cetățenia română o poate redobândi prin efectul repatrierii, dacă își exprimă dorința în acest sens [12]. Stipulări similare cuprind și legile altor state.

Problema care ne preocupă este situația persoanei care a posedat cetățenia statului de origine, dar a fost privat de ea în mod abuziv, prin ocuparea și anexarea teritoriului respectiv la statul agresor.

Care trebuie să fie condițiile redobândirii cetățeniei, pornind de la stipulările art.15 alin.(2) din Declarația Universală a Drepturilor Omului în care se stipulează foarte clar și imperativ: „Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa ...”.

Aceasta este soarta românilor basarabeni, locuitori ai actualei Republici Moldova, teritoriu și populație ocupată de către Uniunea Sovietică la 28 iunie 1940 ca efect al pactului Ribbentrop-Molotov declarat internațional nul și neavenit.

În consecință toți băștinașii au fost lipsiți de cetățenia română în mod abuziv și reintegrați în cetățenia sovietică contrar voinței lor. Nici un cetățean al Basarabiei nu a renunțat la cetățenia Română.

Actuala Lege a României acordă cetățenia română prin redobândire – situație ce nu se încadrează în normele dreptului internațional.

Considerăm oportun de a reglementa legal redobândirea cetățeniei române de origine prin recunoaștere persoanelor care domiciliază legal și obișnuit pe teritoriul României la data de 28 iunie 1940, precum și urmașilor lor, domiciliați astăzi pe teritoriul Republicii Moldova.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Deleanu I. *Drept constituțional și instituții politice*. Tratat. Vol.2. București: Europa Nova, 1996, p.25.

2. Arseni A. *Drept constituțional și instituții politice*. Ed. a 2-a rev. Chișinău: CEP USM, 2019, vol.2, p.61.
3. *Declarația Universală a Drepturilor Omului*. Aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28.07.90. Publicată în ediția oficială „Tratate internaționale”, 1998, vol.1, p.11; Convenția europeană cu privire la cetățenie. Ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr.621-XIV din 14 octombrie 1999.
4. *Legea cetățeniei Republicii Moldova*, nr.1024-XIV din 02.06.2000 // Monitorul oficial al Republicii Moldova nr.98-101, 10.08.2000.
5. Аруд Иванов В. *Государственное устройство США*. Кишинев: Лумина, 1983, с.190-192.
6. *Legea Republicii Moldova „cu privire la cetățenia Republicii Moldova”* nr. 596-XII din 05.06.91 //Moldova Suverană, 4 iulie 1991, nr.138 (după: Drept constituțional al Republicii Moldova în acte oficiale. Chișinău, 1998).
7. Guceac I. *Curs elementar de drept constituțional*. Ch.: s.n. (F.E.P. „Tipografia centrală”), 2004, vol.2, p.27.
8. Guceac I., *op.cit.*, p.27-29; Cârnaț T. *Drept constituțional*. Ed. a 2-a rev. și adăug. Ch.: Print-Caro SRL, 2010, p.228.
9. Independența proclamată de către Ucraina în 1918 nu s-a soldat și cu adoptarea proprii legi a cetățeniei.
10. *Citat după* Guceac I., *op.cit.*, p.23.
11. Arseni A., Suhlitco L. *Cetățenia – o nouă viziune și reglementare europeană*. Ch.: Litera (Combinatul Poligr.), 2002, p.56.
12. Deleanu I., *op.cit.*, p.34.